

Respons

Usbekistan: Utreisevisum

- Bruken av utreisevisum
- Er det lett å få utstedt utreisevisum?
- Reaksjoner på overskredet utreisevisum

Bruken av utreisevisum

For å kunne reise ut av Usbekistan, må usbekiske borgere ha et utreisevisum i form av et klistremerke i sitt usbekiske pass. Usbekistan er det eneste landet av de tidligere sovjetrepublikkene hvor utreisevisum for reise til en del land fortsatt er gjeldende.

Hvilke land som er underlagt krav om utreisevisum endrer seg, og det er vanskelig å være oppdatert på hva som til enhver tid er reglene. I en rapport fra Uzbek-German Forum for Human Rights (2010) ble det opplyst at det er krav om utreisevisum for reise til alle land utenfor SUS (Samveldet av uavhengige stater), og at Usbekistan har inngått avtaler med Russland og Kasakhstan om å håndheve utreisebestemmelsene, slik at usbekiske borgere ikke kan reise videre til land utenfor SUS hvis de ikke har gyldig utreisevisum. Ifølge en artikkel fra Radio Free Europe (2012) ble det imidlertid i juni 2012 innført krav om utreisevisum for å reise til nabolandene Tadsjikistan og Turkmenistan. Denne ordningen er fortsatt gjeldende (usbekisk menneskerettighetsadvokat e-post, desember 2014; usbekisk jurist, møte i Bisjkek oktober 2015).

Utreisevisum kommer i tillegg til krav om at usbekere må ha innreisevisum til en rekke land, og da gjennomgående til de samme landene som det kreves utreisevisum til.

Er det lett å få utstedt utreisevisum?

Utreisevisumet søkes hos Innenriksministeriets lokale OVIR-kontor (avdeling for visum og registrering, Otdel Viz i Registratsii), som finnes i alle regioner i landet. Søkeren må fylle ut et skjema og levere inn passet. Passet leveres tilbake når utreisevisumet utstedes. Søkeren kan be om en bekreftelse på at passet er levert inn, slik at denne bekreftelsen kan vises i eventuelle passkontroller. Bekreftelsen fungerer imidlertid ikke som et pass (usbekisk jurist, møte i Bisjkek oktober 2015). Søknadsskjemaet for utreisevisum signeres av søkeren og av søkerens

Respons **Usbekistan: Utreisevisum**

arbeidsgiver. I tillegg legges det ved en bekreftelse på bostedsregistrering fra søkerens mahalla¹ og en bekreftelse på at søkeren ikke har utestående gjeld som skulle vært betalt. Søkeren gjennomgår et intervju med OVIR for å få utreisevisum (usbekisk journalist, møte i Almaty september 2014; usbekisk jurist, møte i Bisjkek oktober 2015). For usbekere som er arbeidsledige, er det mahallaen som fyller ut skjemaet (Epstein, Winter, Aminova, Makarikhin & Romanik 2004, s. 56). OVIR-kontoret utsteder utreisevisumet, men beslutningen om hvorvidt utreisevisumet skal gis eller ikke, tas i praksis av sikkerhetstjenesten (SNB). SNB skal alltid godkjenne beslutningen om å gi utreisevisum. På denne måten har sikkerhetstjenesten full oversikt over hvem som forlater landet og reiser til områder utenfor SUS (usbekisk journalist, møte i Almaty september 2014; usbekisk menneskerettighetsarbeider (a), e-post august 2014; Surat Ikramov², usbekisk menneskerettighetsaktivist, møte i Bisjkek oktober 2015).

Ifølge en usbekisk journalist, som av sikkerhetshensyn ønsker å være anonym, er rekkefølgen for søknad om utreisevisum og innreisevisum til aktuelt land likegyldig. Ved søknad om utreisevisum skal destinasjonsland oppgis, men dette vil ikke gå fram av selve utreisevisumet. Når utreisevisumet først er utstedt, kan man reise til et annet land enn det man har oppgitt i søknaden (møte i Almaty, september 2014). Ifølge Surat Ikramov er det imidlertid vanlig å få utreisevisum før innreisevisum (møte i Bisjkek, oktober 2015).

Behandlingstiden for å få utstedt utreisevisum skal være 15 arbeidsdager. Ifølge det Landinfo kjenner til, er det for mange en relativt enkel prosess å få utstedt utreisevisum, men det finnes også en rekke eksempler på at prosessen med å få utreisevisum har tatt lang tid. Dette er beskrevet i Landinfos notat om utreisebestemmelser og arbeidsutvandring (2011).

Spesielt menneskerettighetsaktivister og journalister har ofte hatt vansker med å få utreisevisum. I tillegg har også personer med tilknytning til uregistrerte religiøse grupper, som Jehovas Vitner, protestantiske menigheter og representanter for muslimske grupper, hatt vanskeligheter med å få utstedt utreisevisum, og enkelte har også blitt nektet utreisevisum uten at usbekiske myndigheter har gitt noen forklaring på hvorfor. Det skjer også at beskjed ikke blir gitt, men at søkeren via andre etter flere måneder får høre at utreisevisum ikke vil bli utstedt. Passet blir i slike tilfeller levert tilbake uten utreisevisum (Uzbek-German Forum for Human Rights 2010; usbekiske menneskerettighetsarbeidere (b), møte i Tsjimkent oktober 2014; usbekisk jurist, møte i Bisjkek oktober 2015). Ifølge Surat Ikramov opererer usbekiske myndigheter med navn på ca. 100 personer som er gjenstand for særskilt oppmerksomhet ved søknad om utreisevisum, og Surat Ikramov er selv en av disse (møte i Bisjkek, oktober 2015). Landinfo forstår det slik at dette er personer som kan ha problemer med å få utreisevisum, hvor søknadstiden kan drøye lenge og enkelte ikke får svar på sin søknad.

Forsinkelser i utstedelsesrutinene kan også skyldes korrupsjon. Forsinkelser kan tvinge søkeren til å måtte betale mer enn gebyret som han etter loven skal betale, slik at utstedelsen skal kunne gå raskere. Dette skjer både på landsbygda og i byene, ifølge Uzbek-German Forum for Human Rights (2010).

¹ Mahalla er et usbekisk begrep for «nabolag» (neighborhood/local community) (Human Rights Watch 2003). Human Rights Watch kaller mahallaen for myndighetenes øyne og ører, og mahallaen brukes til å overvåke befolkningen. Mahallaen fungerer som en naboskapskomite og består av 300 - 500 husholdninger (NGO (a), møte i Osj november 2008).

² Surat Ikramov er en kjent menneskerettighetsaktivist fra Tsjkent. Ikramov har jobbet med menneskerettigheter i mange år.

Ifølge Tolekan Ismailova, representant for en menneskerettighetsorganisasjon i Bisjkek (se kildelisten for mer informasjon om kilden) (møte, september 2013), er det mange personer i Usbekistan som har vanskeligheter med å få utreisevisum, og viser til at myndighetene har informasjon om den enkelte borger via mahallaen. Dersom mahallaen har informasjon om aktivitet knyttet til politikk eller annet, vil myndighetene nekte personen å reise ut. Hvis søkeren har drevet religiøs aktivitet og myndighetene har vedkommende under oppsikt, vil en slik person være en del av en kategori personer som sannsynligvis ikke vil få utstedt utreisevisum. Ifølge flere kilder vil det i slike situasjoner også være svært vanskelig å bestikke seg til et utreisevisum (internasjonal organisasjon, møte i Almaty september 2014; usbekisk journalist, møte i Almaty september 2014). En usbekisk menneskerettighetsarbeider fra Tasjkent (b) (møte i Tsjimkent, oktober 2014) opplyste at sist han skulle forlate Usbekistan for å reise til utlandet, ventet han en og en halv måned for å få utreisevisum. Andre har måttet vente lenger. Det er uforutsigbart hvor lang tid det kan ta for regimekritikere.

Utreisevisum gis alltid for to år, verken mer eller mindre. Et utreisevisum kan overføres fra et pass som går ut til et nytt pass, med samme utløpsdato for utreisevisumet som i det gamle passet (usbekisk jurist, møte i Bisjkek oktober 2015). Utreisevisumet kan fornyes hos usbekisk representasjon i utlandet, men da må borgeren være registrert på den usbekiske ambassaden/konsulatet i landet. En person som for eksempel midlertidig (det vil si at han ikke er registrert på usbekisk ambassade/konsulat) bor i et av nabolandene til Usbekistan (Kirgisistan eller Kasakhstan) og som vil reise til land utenfor SUS, må reise tilbake til Usbekistan og få utreisevisumet fornyet etter at utløpsdatoen har gått ut. En usbeker som har reist til Norge med et utreisevisum, kan ikke reise til et nytt land hvor det er krav om utreisevisum etter at gyldighetstiden på to år har gått ut. Utreisevisumet må da fornyes hos usbekisk representasjon (usbekisk journalist, e-post november 2014).³

I tillegg til det «ordinære» utreisevisumet som er gyldig i to år, utsteder usbekiske myndigheter også et utreisevisum uten tidsbegrensninger til personer som søker om dette for å bosette seg permanent i utlandet, ifølge opplysninger fra Ferghana Valley Lawyers i Osj (møte, oktober 2015), som er en forening bestående av advokater som bistår borgere med ID-dokumenter, oppholdstillatelse og statsborgerskap.⁴ Dette er en tillatelse til å flytte til utlandet. For å få utstedt et slikt utreisevisum, må søkeren først avregistreres, dvs. å si opp sin bostedsregistrering. Dette gjøres hos «district passport desk» i Innenriksdepartementet. Flyttingen til utlandet må begrunnes, for eksempel ved å legge fram dokumentasjon på at man skal gifte seg med en utlending. Med et dokument som bekrefter avregistreringen, samt et dokument som viser hvorfor vedkommende ønsker å flytte til utlandet, kan OVIR utstede et permanent utreisevisum. Utreisevisumet er et klistremerke i passet, uten utløpsdato.

Når utreisevisum omtales er det imidlertid vanligvis det toårige utreisevisumet det siktes til, også i denne responsen.

³ Den usbekiske journalisten som ga disse opplysningene, har selv erfaring med hvordan systemet med utreisevisum fungerer i praksis. Landinfo er ikke kjent med hvorvidt grensekontrollen i de enkelte land praktiserer regelen om at usbekere med utgatte utreisevisum ikke får reise videre til øvrige land.

⁴ Organisasjonen jobber ellers generelt med migrasjon og grenseproblematikk.

Reaksjoner på overskredet utreisevisum

Ifølge usbekisk straffelov § 223 er strafferammen for ulovlig utreise fra og innreise til Usbekistan bøter fra 200 til 400 ganger minimum månedslønn eller fengsel i tre til fem år (straffeloven 1994; 2014). Straffelovens § 223 ble endret 4. januar 2013. Tidligere var strafferammen for ulovlig inn- og utreise bøter fra 50 til 100 ganger minimum månedslønn eller fengsel i tre til fem år. Endringene gjaldt kun størrelsen på bøtene (usbekisk menneskerettighetsadvokat, e-post juni/juli 2014).

Strafferammen er fem til ti år for alvorligere forhold, som beskrevet i loven (straffeloven 1994):

Illegal Exit from or Entry in Republic of Uzbekistan

a) by breakthrough;

b) by prior conspiracy

c) by an official whose exit requires a special approval –

shall be punished with imprisonment from five to ten years.

Foreign nationals and stateless persons, who arrived in Uzbekistan without due formalization of entry documents in order to exercise the right to political asylum envisaged by the Constitution of the Republic of Uzbekistan, shall be excused from liability.

Etter det Landinfo kjenner til, foreligger det lite konkret informasjon om hvordan § 223 i den usbekiske straffeloven praktiseres. Ulike kilder gir ulik informasjon. Hvorvidt et overskredet utreisevisum omfattes av § 223 er også omdiskutert. Ifølge Annex 1 til Resolusjonen fra Ministerrådet (som sitert i UK Upper Tribunal 2012) og Østerrikes føderale kontor for asyl og immigrasjon (som sitert i International Organization for Migration 2014) er overskredet utreisevisum ikke omfattet av straffebestemmelsen. Det å reise ut av landet uten utreisevisum, der det er påkrevet, er straffbart, mens det å komme tilbake til Usbekistan med et overskredet utreisevisum i seg selv ikke er straffbart.

Denne informasjonen ble bekreftet av kilder under den Usbekistan-relaterte informasjonsinnhentingsreisen til Kirgisistan i oktober 2015. En usbekisk jurist forklarte situasjonen med et eksempel. En usbekisk borger forlater Usbekistan med et utreisevisum gyldig for to år i passet og reiser til Russland. Der oppholder han seg i over to år og utreisevisum går ut. Fra Russland reiser han videre til USA, og bryter dermed usbekisk lov. Dette til tross for at han har reist ut fra Russland, og ikke Usbekistan, med et utgått utreisevisum (møte i Bisjkek, oktober 2015). Videre opplyste den usbekiske juristen at hvis en usbekisk borger reiser ut med gyldig utreisevisum og dette visumet går ut mens personen er i Norge, er det ikke problematisk for denne personen å reise tilbake til Usbekistan. Men reiser han tilbake til Usbekistan via et land som ikke krever utreisevisum (for eksempel Russland eller Kirgisistan) og oppholder seg her (mer enn transitt), er dette et brudd på loven. Dette har blitt presisert i et eget tillegg av 22. oktober 2015 til straffelovens § 223 (NORMA 2015).

Den usbekiske juristen tolker regelverket slik at dersom man reiser mellom to land «far abroad», altså utenfor SUS-området, med et utgått utreisevisum (men forlot Usbekistan/SUS-området lovlig, med gyldig utreisevisum), så er ikke dette et lovbrudd. Den usbekiske kilden er imidlertid usikker på hvordan usbekiske myndigheter forholder seg til regelverket.

Respons Usbekistan: Utreisevisum

Den usbekiske juristen presiserte nærmere at vanligvis vil russiske myndigheter stanse en usbekisk borger uten utreisevisum hvis vedkommende skal videre til et land hvor utreisevisum er et krav, men at det hender at kontrollen ikke er god nok.

Landinfo er kjent med noen tilfeller der overskredet utreisevisum har ført til reaksjoner. Hvorvidt dette er tilfeller der personen med utgått utreisevisum har reist videre til et annet land før retur til Usbekistan, er imidlertid Landinfo ukjent med. Kilder i 2008 opplyste overfor Landinfo at i enkelte tilfeller gis en administrativ bot (NGO (a) og (b) i Osj, møter i november 2008).

En usbekisk borger ble i 2007 dømt til fem års fengsel etter retur med overskredet utreisevisum. Han ble løslatt fra fengsel under et amnesti, men fikk husarrest og et permanent utreiseforbud (Amnesty 2009, s. 11). Uzbek-German Forum of Human Rights (2010) har vist til to tilfeller hvor personer har blitt straffeforfulgt pga. lange opphold i utlandet og overskredet utreisevisum. Etter domfellelse fikk begge personene amnesti. Dette er imidlertid personer som før utreise hadde en forbindelse til hendelsen i Andizjan eller personer som har vært assosiert med religiøs eller politisk aktivitet.

En internasjonal organisasjon i Almaty (møte, september 2014) opplyste om en usbekisk kvinne som ved retur til Usbekistan ble tatt inn til avhør på flyplassen og holdt der i to - tre dager pga. overskredet utreisevisum. Kvinnen betalte seg ut av situasjonen og kunne forlate området. Ifølge den internasjonale organisasjonen vil personer som det ikke hefter noe religiøst eller politisk ved, kunne reise tilbake med overskredet utreisevisum uten å bli straffeforfulgt for dette forholdet. Er personen derimot allerede i myndighetenes søkelys, vil vedkommende trolig også bli straffet for å ha overskredet utreisevisumet.

International Organization for Migration (IOM) opplyste (møte i Almaty, september 2014) at de kjente til usbekere som har måttet betale bøter pga. overskredet utreisevisum. IOMs representant i Almaty kjente ikke til usbekere som har blitt fengslet pga. dette forholdet.

En usbekisk journalist (møte i Almaty, september 2014) opplyste at hvorvidt § 223 i straffeloven praktiseres, kommer an på den enkelte person og den enkeltes sak. Den usbekiske journalisten opplyste i mai 2015 (e-post) at det er mange som reiser ut og inn av Usbekistan med et utgått utreisevisum. Kilden bemerker at det vil være umulig å arrestere alle disse. Kilden opplyste videre at utreisevisumet er en tillatelse til å reise ut av landet. I de tilfellene en person har reist fra et land til et annet med et utreisevisum som allerede er utløpt, så kan dette skape reaksjoner. Et overskredet utreisevisum i seg selv er imidlertid ikke problematisk, ifølge kilden. Selv kjenner ikke den usbekiske journalisten til at det har blitt gitt fengselsstraffer for overskredet utreisevisum, og viser til at myndighetene vanligvis gir bøter. Kilden gjentar at hvis personen har drevet politisk eller religiøs aktivitet eller er journalist, kan han bli fengslet under påskudd av at det dreier seg om et utgått utreisevisum.

Human Rights Watch (HRW) (møte i Oslo, februar 2015) hadde annen informasjon, og opplyste at usbekiske myndigheter har strammet inn praksisen overfor usbekiske borgere som returnerer med utgåtte utreisevisum. HRW opplyste at det er viktig for karrieren til usbekisk politi å vise at de er handlekraftige og foretaksomme, og at dette øker karrieremulighetene for den enkelte politimann. HRW ser tendensen til innstramminger overfor personer med overskredet utreisevisum som en konsekvens av dette systemet. Tidligere var det vanlig å betale seg ut av slike situasjoner, men ifølge HRW har dette blitt vanskeligere. Denne innstramningen rammer også de som ikke har utmerket seg med religiøs eller politisk aktivitet og som ikke har med seg ulovlig religiøst materiale inn i landet.

Respons Usbekistan: Utreisevisum

HRW opplyste (møte i Oslo, februar 2015) at de kjente til fem konkrete tilfeller i løpet av de siste ca. seks månedene der usbekiske borgere i stedet for å ha fått bøter, slik praksis tidligere har vært, har blitt anholdt ved retur til flyplassen i Tasjkent og tiltalt for overskredet utreisevisum. HRW opplyste at i noen av tilfellene hadde usbekerne tilbudt bestikkelser for å slippe å bli tiltalt, men at dette ble avvist av politiet på flyplassen. Disse fem tilfellene omhandler usbekere som har returnert fra ulike land. Et av tilfellene var en kvinne, gift med en amerikaner, som returnerte fra USA med et utgått utreisevisum. Kvinnen hadde bodd i USA i fem år og hadde ikke fornyet sitt utreisevisum mens hun var ute av landet. Kvinnen hadde ingen politisk profil. Da hun kom tilbake til Usbekistan, ble hun arrestert på flyplassen i Tasjkent. Ifølge senere informasjon (møte med HRW i Bisjkek, oktober 2015) har kvinnen blitt løslatt og har på nytt forlatt Usbekistan. HRW hadde i oktober 2015 ikke nærmere opplysninger om øvrige saker og heller ikke nyere opplysninger om eventuelle anholdelser grunnet utgått utreisevisum.

Landinfo har heller ikke funnet skriftlig informasjon om anholdelsene etter søk i aktuelle engelsk- og russiskspråklige nyhetsbaser.

Ifølge en usbekisk menneskerettighetsaktivist i Frankrike (møte i Frankrike, februar 2015) er utgått utreisevisum et av flere forhold som kan føre til domfellelse. Kilden viste til at arbeidsmigranter som kommer tilbake til Usbekistan med et overskredet utreisevisum, vanligvis blir ilagt en administrativ straff i form av bøter. Den usbekiske menneskerettighetsaktivisten kjente imidlertid til en person som ble fengslet ved retur for å ha overskredet utreisevisum, og viste til Umida Niyazova, som tidligere jobbet for Human Rights Watch og Freedom House i Tasjkent, som ble fengslet ved retur til Tasjkent i 2007. Hun ble anklaget for ulovlig grensepassering etter § 223, i tillegg til smugling (fordi hun ikke hadde klarert sin PC) etter § 246.1, og for å ha tatt med ekstremistisk litteratur over grensen, § 244. Niyazova ble dømt til syv års fengsel 1. mai 2007. Hun ble løslatt 8. mai 2007, og ble gitt en betinget dom med meldeplikt og overvåkning i tre år (Front Line Defenders 2007). Ifølge den usbekiske menneskerettighetsaktivisten (møte i Frankrike, februar 2015) ble Niyazova dømt fordi hun var menneskerettighetsaktivist. Ulovlig grensepassering var dermed et påskudd for å få henne dømt.

Den usbekiske menneskerettighetsaktivisten uttalte at hun ikke vet noe mer om hvilken type reaksjoner en person uten politisk eller religiøs profil med overskredet utreisevisum kan bli møtt med ved retur (møte i Frankrike, februar 2015).

International Organization for Migration (IOM) opplyste under et møte i Bisjkek (oktober 2015) at et overskredet utreisevisum ved retur til Usbekistan kan i enkelte tilfeller føre til at man blir spurt om hvor man har vært og hva man har gjort i utlandet. IOM uttalte imidlertid at et overskredet utreisevisum er et langt mindre problem enn det å ha forlatt Usbekistan uten et utreisevisum der det har vært et krav.

Surat Ikramov mente at retur med et overskredet utreisevisum kan føre til at det blir vanskeligere å få utreisevisum ved neste søknad, i tillegg til at personen kan bli fratatt passet for en kortere periode (møte i Bisjkek, oktober 2015).

Ifølge Memorial (e-post, mai 2015) er administrativ straff i form av bøter fortsatt den vanligste reaksjonsformen på et utgått utreisevisum, men Memorial opplyser å ha blitt informert om at noen som har returnert fra øvrige SUS-land har fått betingede dommer som følge av overskredet utreisevisum. Memorial hadde ikke ytterligere opplysninger om hvilken politisk eller religiøs profil disse personene hadde, og presiserte at opplysningene ikke er

Respons Usbekistan: Utreisevisum

verifisert. Det foreligger derfor ikke informasjon om hvorvidt dette er de samme tilfellene som HRW viste til.

Kort oppsummering

Overskredet utreisevisum synes ikke å være et problem i seg selv, så lenge en person kun har oppholdt seg i samme land hele tiden og ikke reist videre med et overskredet utreisevisum.

Administrativ straff i form av bøter synes fortsatt å være den vanligste reaksjonsformen på overskredet utreisevisum, i den grad det gis reaksjoner. Situasjonen synes fortsatt å være slik at straff grunnet overskredet utreisevisum i stor grad er avhengig av den enkeltes religiøse eller politiske profil, hvor overskredet utreisevisum kan brukes som et påskudd for å få personen dømt for andre forhold.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema, og kildegrunnet er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Amnesty International (2009, 28. april). *Uzbekistan Submission to the Human Rights committee. 96th session, 16-31 July 2009 Pre-sessional meeting of the Country Report Task Force on Uzbekistan*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/documents/EUR62/002/2009/en/> [lastet ned 30. november 2015]
- Epstein, P., Winter, M., Aminova, M., Makarikhin, A. & Romanik, C. (2004, februar). *Assessment of intergovernmental relations and local governance in the republic of Uzbekistan*. Washington, DC: The Urban Institute. Tilgjengelig fra http://www.urban.org/UploadedPDF/411152_intergovernmental_relations.pdf [lastet ned 8. juni 2015]
- Front Line Defenders (2007, 9. mai). *Umida Niyazova released*. Dublin: Front Line Defenders. Tilgjengelig fra <http://www.frontlinedefenders.org/umida-niyazova-released> [lastet ned 24. mai 2015]
- Human Rights Watch (2003, september). *From House to House. Abuses by Mahalla Committees*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/uzbekistan0903full.pdf> [lastet ned 14. april 2015]
- International Organization for Migration (2014, mai). *Country Fact Sheet of the Austrian Country of Origin Information Department Uzbekistan*. Wien: BFA. Tilgjengelig fra http://www.ecoi.net/file_upload/1729_1409733910_usbe-eff-cfs-2014-05.pdf [lastet ned 11. juni 2015]
- Landinfo (2011, 30. mai). *Temanotat Usbekistan: Utreisebestemmelser og arbeidsutvandring*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/1642/1/1642_1.pdf [lastet ned 5. mai 2015]

Respons Usbekistan: Utreisevisum

- NORMA (2015). Изменен порядок выезда за рубеж [The procedure for going abroad]. *NORMA*. Tilgjengelig fra http://www.norma.uz/novoe_v_zakonodatelstve/izmenen_poryadok_vyezda_doljnostnyh_lic_za_rubej [lastet ned 26. november 2015]
- Radio Free Europe (2012, 27. juni). Uzbekistan reinstates exit visa to Tajikistan, Turkmenistan. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/content/uzbekistan-exit-visas-tajikistan-turkmenistan/24627994.html> [lastet ned 28. mai 2015]
- [Straffeloven] (1994, 22. september). *Criminal Code of the Republic of Uzbekistan*. Tilgjengelig via Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/publisher,NATLEGBOD,,UZB,3ae6b59216,0.html> [lastet ned 8. juni 2015]
- [Straffeloven] (2014, 14. mai). *Criminal code of the Republic of Uzbekistan*. [Elektronisk abonnementsstjeneste]
- UK Upper Tribunal (2012). *LM (returnees – expired exit permit) Uzbekistan CG [2012] UKUT 00390(IAC)*. Leicester: UK Upper Tribunal. Tilgjengelig via Refworld <http://www.refworld.org/pdfid/50b774b12.pdf> [lastet ned 11. juni 2015]
- Uzbek-German Forum for Human Rights (2010). “Your travel abroad is not appropriate”: *Propiska, “exit visas” and other relics of the Soviet era in Uzbekistan today*. Berlin: Uzbek-German Forum for Human Rights. Tilgjengelig fra http://www.aprodev.eu/files/Central_Asia/Propiska_Reports_2010/100512_freedom_of_movement_propiska_summary_uz_en.pdf [lastet ned 5. mai 2015]

Muntlige kilder

- Ferghana Valley Lawyers. Møte med advokat i Osj 28. oktober 2015.
- Human Rights Watch (HRW). Møte i Oslo februar 2015 og møte i Bisjkek 25. oktober 2015.
- Ikramov, S. Møte i Bisjkek 31. oktober 2015.
Surat Ikramov er usbekisk menneskerettighetsaktivist bosatt i Tasjkent. Han refereres til som en solid kilde i Usbekistan av både Human Rights Watch og Memorial.
- Internasjonal organisasjon. Møte i Almaty september 2014.
Organisasjonen jobber med flyktninger og er godt oppdatert på situasjonen i Usbekistan og på utreiseforholdene fra Usbekistan
- International Organization for Migration (IOM). Møte i Almaty september 2014 og Bisjkek oktober 2015.
- Ismailova, Tolekan. Leder av en menneskerettighetsorganisasjon i Bisjkek, Kirgisistan. Møte 19. september 2013.
Kilden har hyppig besøkt Usbekistan, er godt kjent med forholdene der og holder nær kontakt med menneskerettighetsarbeidere i Usbekistan.
- Memorial. E-post mai 2015.
- NGO (a). Møte i Osj november 2008.
- NGO (b). Møte i Osj november 2008.
- Usbekiske kilder; flere NGOer i Osj, Kirgisistan november 2008.
Pga. vanskeligheter med å få visum til Usbekistan, har Landinfo ved flere anledninger reist til grenseområdene til Usbekistan og snakket med kilder. I november 2008 møtte Landinfo flere representanter for frivillige organisasjoner i grensebyen Osj.
- Usbekisk journalist. Møte i Almaty september 2014, e-post 3. november 2014 og 1. mai 2015.

Respons Usbekistan: Utreisevisum

Kilden ønsker av egen sikkerhet å være anonym. Kilden reiser jevnlig til Usbekistan, og er gjennom sitt arbeid spesielt godt oppdatert om politiske og religiøse forhold i Usbekistan.

- Usbekisk jurist. Møte i Bisjkek 26. oktober 2015.
- Usbekisk menneskerettighetsadvokat. E-post juni/juli 2014 og 17. desember 2014.
- Usbekisk menneskerettighetsaktivist. Møte i Frankrike 17. februar 2015.
- Usbekisk menneskerettighetsarbeider (a). E-post korrespondanse august 2014.

Kilden ønsker å være anonym. Landinfo har møtt kilden flere ganger og anser kilden for å ha svært god oversikt over temaet «inn- og utreise til/fra Usbekistan».

- Usbekiske menneskerettighetsarbeidere (b). Møte i Tsjimkent, Kasakhstan 2. oktober 2014.

Kildene bor i Tasjkent og arbeider med menneskerettigheter der. Landinfo ble anbefalt å møte disse kildene av andre organisasjoner i grenseområdet. Kildene er godt kjent av blant andre Human Rights Watch.

© Landinfo 2015

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.